

serie witblauwe oldtimers

In een serie van vijf delen gidst dierenarts en voormalig KI-directeur Jean Marcourt ons door de geschiedenis van het Belgisch-witblauwras en geeft achtergrondinformatie bij de KI-stieren die een hoogtepunt vormden in de selectie. In dit eerste deel het verhaal van de grondlegger van het ras, Gédéon du Vieux Château de Maurenne.



Jean Marcourt

Het is 1950. De techniek van kunstmatige inseminatie met vers sperma doet voorzichtig zijn intrede in een Belgische veehouderij die sinds het begin van het interbellum de verdere inkruising met het Engelse Durhambloed resoluut heeft afgezworen. 'De inzet van het vroegrijpe Durhamras had immers geleid tot een te lage melkproductie én een te laag slachtrendement met veel dekvet', doet dierenarts Jean Marcourt zijn verhaal.

Dr. Jean Marcourt (79) heeft als directeur van het KI-station in het Luikse Loncin en later Linalux in Ciney de witblauwfokkerij van na de Tweede Wereldoorlog van dichtbij zien evolueren. 'Het Belgische fokkerijlandschap was op gezag van het ministerie van Landbouw sinds 1922-1923 verdeeld in vijf rassenzones, waaronder het ras van Midden- en Hoog-België', vervolgt hij. 'Met het oog op de absorptie van de grote variatie die het rundveelandschap toen kenmerkte, werd openbare dekdiens van stieren van slechts één ras officieel toegelaten in de betreffende raszone.'

Gédéon zet bakens uit

'In de Midden-Belgische provincies Henegouwen, Brabant en het zuiden van Limburg focuste de eliteveehouder zich op een dubbeldoel rundveetype, ook wel "Le Grand Plat de Ath" genoemd. In de Hoog-Belgische provincies Luik, Namen en Luxemburg daarentegen ging omwille van een groeiende vraag naar kwaliteitsvlees de zoektocht naar meer bespierde dieren, die reeds vóór WO II was ingezet, onverminderd door. De stieren Gamin uit 1934 en Rieur de Rostenne uit 1939 waren hierbij het toonbeeld van "le Franc tourné Condruzien", het gedraaide Con-

druzische vleestype', verhaalt Marcourt. De komst van Gédéon du Vieux Château de Maurenne in 1956 op het KI-station van Loncin luidde een nieuw tijdperk in. In zijn stamboom was de stier terug te voeren op zowel Gamin als Rieur de Rostenne. 'Bij aankomst was hij één jaar oud en werd aangekocht voor de ronde prijs van 40.000 oude Belgische franken', herinnert Jean Marcourt zich. 'Veel geld, maar niet overdreven veel voor die tijd. Gédéon had net een 1c-plek behaald tijdens de jaarmarktkoeping van Ciney. Eigenlijk wou Eugène Stasse uit Fexhe-Slins op aangeven van zijn broer en toenmalig veeteeltconsulent in de provincie Namen, Jules Stasse, het stiertje voor zijn fokkerij "d'Anixhe" aankopen. Uiteindelijk haalde het KI-centrum uit de provincie Luik de stier binnen.'

Gédéon werd geboren op 10 februari 1955 als tweelingkalf bij fokker Clément Noël in Hastière. Vader Déluré du Vieux

Château de Maurenne was een echte vleestypestier voor zijn generatie. Moeder Cocotte was een Artilleurdochter die in driehonderd dagen 5314 liter melk met 3,96 procent botervet had geproduceerd.

Veel Gédéonzonen

Via de kunstmatige inseminatie werden jaar na jaar diverse Gédéonzonen geboren die zich onderscheidden op verschillende grote keuringen. Met uitzondering van de provincie Namen vonden verscheidene nakomelingen dan ook een plek op de provinciale KI-stations binnen de raszone. Vooral op het KI-station te Mons in Henegouwen werden vele nakomelingen ingezet zoals Marquis, Caillou, Dodol, Héritier, Joxe, Jupiter en Rieur du Tilleul.

'Vooraanstaande fokkers uit het Naamse lieten zich echter niet onbetuigd en trokken stiekem met hun vrouwelijk vee naar onze provincie om het te laten bevruchten

Gédéon vererfde ondanks zijn witte haarkleed opvallend weinig wittevaarzenziekte



van Gédéon', vertelt Marcourt lachend. 'Een groot geluk voor iedereen is geweest dat hij, ondanks zijn wit haarkleed, in de vrouwelijke lijn opvallend weinig de wittevaarzenziekte vererfde.'

De vaandeldrager van Luik werd samen met andere KI-stieren op de landbouwsalon in Brussel tentoongesteld en nam geheel volgens de traditie deel aan de prijskamp. 'Hij werd door de officiële jury als bijna laatste geklasseerd vanwege zijn afwijkend type', vertelt Marcourt met enig sarcasme. 'Fenotypisch bezat Gédéon een nauw, maar vrij hellend kruis. Sommige fokkers uit de provincie Henegouwen gaven hem gekscherend de bijnaam "la rampe de lancement", de lanceerbasis.'

Ganache en Valseur zetten door

Gédéon verbleef op het KI-centrum tot de leeftijd van tien jaar, toen hij wegens substeriliteit werd afgevoerd. Hij kende pas acht jaar later zijn meerdere, toen zijn achterkleinzoon, Ganache de Maufontaine, aankwam op het station te Loncin. Ganache, geboren op 1 december 1961 bij de hoefsmid Roger Chaboteaux te Celles, was een zoon van Trill uit Etincelle, een koe zonder origine. Op zijn eerste keuring in 1963 in Ciney werd hij gedeclasseerd wegens een 'teveel aan conditie' (bespiegeling). Een jaar later behaalde de stier voor zijn nieuwe eigenaar Adolphe Dieudonné uit Vervoz een 1a-prijs op de jaarmarktkoeping te Hannut en werd hij tot kampioen gekroond. Ganache werd daarop, na moeizame onderhandelingen met zijn eigenaar, verkocht aan het KI-station te Loncin.

Vanwege zijn cilindrische bouw had hij inmiddels de bijnaam 'de sigaar' gekregen. Dankzij de opkomst van diepgevroren sperma kon Ganache zijn stempel drukken op vele Luikse witblauwrundveebedrijven. Zijn genen werden via verschillende zonen op de andere KI-centra binnen de raszone verbreid en vormden later de basis voor de bloedlijnen van Lancier du Tilleul en Precieux de Somme.

Twee jaar na Ganache kende Valseur d'O-

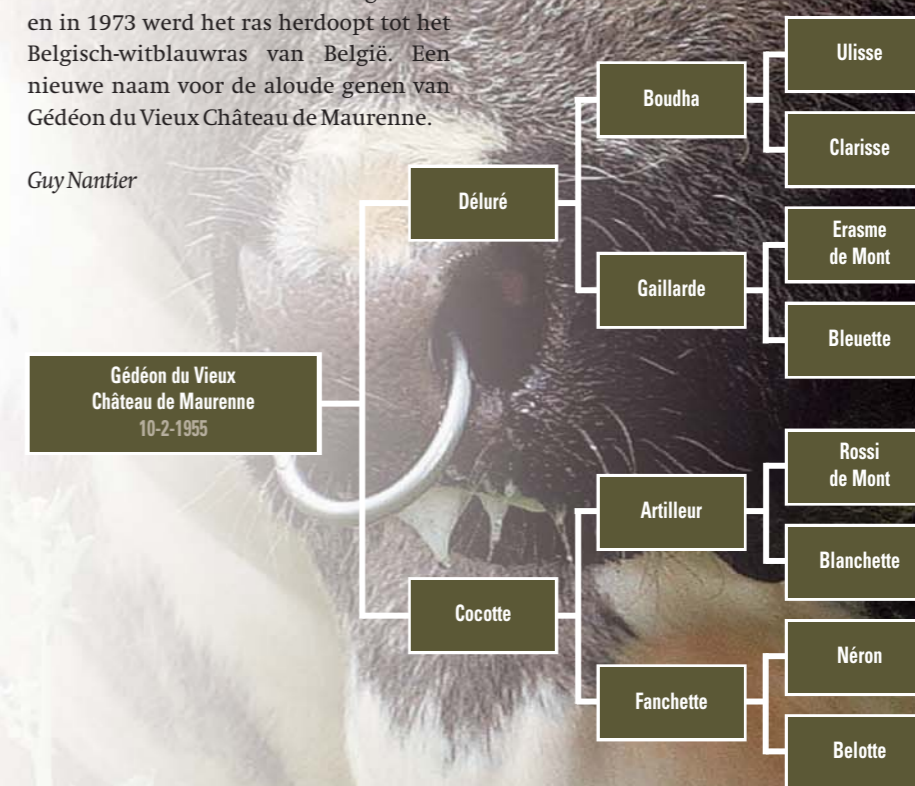
chain, via Gédéon een inteeltproduct in eigendom van Achille Cassart uit Ochain, een merkwaardig carrièreverloop in de toenmalige KI-wereld door eerst in productie te gaan op het KI-centrum te Loncin en vervolgens in Mons.

Via Valseur splitste de Gédéonstam zich in de lijn van Precieux de Magraule en de in het witblauwras meest verbreide tak van Tenor de la Reche Terre, waaruit Christophe de l'Abbaye en Beaujolais de Halledet werden geboren. 'Het is ook Tenor de la Reche Terre die midden jaren zeventig de gebruikskruising in het melkvee "promoveerde" door als eerste zonder keizersnede hoogwaardige, witblauwe kruislingkalveren voort te brengen', brengt Marcourt in herinnering.

Nieuwe naam, oude genen

Onder invloed van gunstige prijsontwikkelingen voor de vleesproductie gaat de selectie in de jaren zestig en zeventig in de raszone meer en meer richting vleestype. Anno 1971 werden de raszones afgeschaft en in 1973 werd het ras herdoopt tot het Belgisch-witblauwras van België. Een nieuwe naam voor de aloude genen van Gédéon du Vieux Château de Maurenne.

Guy Nantier



Grondlegger van het ras bijna laatste op keuring

Gédéon du Vieux Château de Maurenne